

דף מקורות לשיעורו של הרב שמעון בן אלישע "מדוע יש לצאת ממצרים ברכוש גדול? – על ערך הרכוש והממון"

**מקורות : הספר עין אי"ה למרן הרב קוק זצ"ל
מסכת ברכות כרך א' פסקה קיד'**

דבר נא, אין נא אלא לשון בקשה, א"ל הקב"ה למשה בבקשה ממך אמור להם לישראל בבקשה מכס שאלו כו'. עיקר הכונה העליונה של יציאה ברכוש גדול, הי' כדי לרומם את רוח העם שניתן בשפל מצב העבדות שנים רבות, בטבע השפלה נפשו ואינו מבקש גדולות. ע"כ ראוי להרגיל נפשו בבקשות גדולות, כדי שיבא מזה ג"כ לשאוף לגדולות במעלות הנפשות והמדות העליונות. ע"כ להורות שאין זה עיקר התכלית לשאוף אל אהבת כסף וזהב, ע"כ לא בא הדבר בתורת ציווי כ"א בבקשה, למען יעלה הדבר בשלימות. רוחם השפל יתרומם ע"י ראותם עצמם מסובלים בעושר, ועם זה ידעו שלא זה הוא תכלית המבוקש, שהרי כל העניינים התכליתיים נאמרו להם בתורת ציווי ואזהרה, ודבר זה נאמר בלשון בקשה והתנצלות, כדי שלא יאמר אותו צדיק. ואמירתו של אברהם ג"כ י"ל מפני שכל מטרתו היתה להעמיד אומה המכרת את ד', ומודיעה שמו הגדול בעולם ע"י מציאותה והנהגתה כדרך שעשה הוא ע"ה בהיותו אחד בעולם. ולפעול על עמים רבים צריך גדולת הנפש ושאיפה ג"כ לרכוש ומקנה וקנין, שע"י מתקרבים עמים רבים זה לזה ולמדיים איש מדרכי רעהו. ע"כ ע"י אהבת הכסף שמזה בא מקנה וקנין כשהוא במצב הגון, לעשות עושר במשפט, מביא ג"כ לידי התכלית המבוקש להאיר אור ד' ע"י ישראל בעולם. מה שא"כ אם יסתפקו בשפלות נפשם רק להיות מרעים בעדר ואיכרים לבדם, ודבר לא יהי להם עם אדם, ועמים זולתם לא ידעום, איך מתפשט אור ד' בעולם. ע"כ אברהם לתכליתו העליון בקש להרגיל נפשם אחרי שפלות עבודתם, שהי' כור הברזל לצרף סיגיהם ולהרגילם בהכנעה הדרושה לעול תורה ומצוותי, שעם זה יחד יתרגלו ברוממות הנפש ושאיפה לחיים מדיניים חברתיים שיבאו ע"י הרצון להרבות הרכוש. וביאר יפה ע"י המשל, שישראל מצד מצבם הנשפל שנמשלו לחבושים בבית האסורים, לא היו יכולים כלל לצייר אושר יותר גדול מהיציאה מעבדות להיות אדונים לנפשם, והתרוממות הנפש אל הרכוש הי' דרוש להעשות בדרך בקשה להגיע את התכלית המבוקש. ואע"פ שהי' מוכן להם ביזת הים, כדחז"ל שהי' גדול מביזת מצרים, י"ל שזו גרמה הרדיפה שלהם, כדחז"ל אמרו לוקינו ונוטל ממנונו. או הי' צריך ג"כ רוממות הנפש לקבל שפע המעלה של גילוי שכינה שעל-ים סוף, כדחז"ל, ראתה שפחה על הים כו'.

www.machonmeir.org.il